

Interview met Prof. Dr. P.S. van Koningsveld in 2008

- ❖ **Interviewers:** - Ahmad Saïd Ikhlaf (*Nationale vicevoorzitter van de Ahmadiyya Moslim Jongeren Organisatie Nederland*)
- Usman Ahmad (*Secretaris Onderwijs Jongeren Organisatie Nederland*)
- ❖ **Geïnterviewde:** Prof. Dr. P.S. van Koningsveld (*Universiteit Leiden: Faculteit der Godgeleerdheid*)
- ❖ **Notulist:** Youssef Ikhlaf (*Lid van het Ahmadiyya Moslim Schrijversgilde*)

Vraagsteller: Goedemiddag. De eerste vraag gaat over één van uw citaten die ik eerder heb aangehaald: “Het grootste probleem van de islam is de christelijke literatuur die tegenwoordig in grote hoeveelheden wordt uitgegeven en waarin middeleeuwse argumenten worden gebruikt”. Bedoelde u hiermee dat er een respectvolle weergave over de Islam en de Heilige Profeet Mohammed (mogen de vrede en de zegeningen van Allah met hem zijn) in de christelijke literatuur moet worden uitgegeven?

Prof. Dr. P.S. van Koningsveld: Nou ik weet niet waar u dat citaat vandaan hebt. Ik weet ook niet hoe ik het precies gezegd heb en in welke context. Maar wat ik daarmee bedoel is dat je in die middeleeuwse literatuur allerlei vijandsbeelden hebt over de islam. Als je de literatuur kent en je hoort tegenwoordig mevrouw Verdonk en meneer Wilders, dan is dat gewoon één rechte lijn, dat is een groot probleem. Omdat die opvattingen dus uiteindelijk een bepaalde theologische basis hebben en dit is niet zo gemakkelijk te veranderen. Daarom vind ik dat dus een groot probleem, dat is dus iets wat bestaat en wat ook blijft en wat dus ook steeds weer naar voren gehaald kan worden en dat gebeurt dus ook.

Vraagsteller: En wat denkt u, wat is dan beter? Hoe kan dat beeld veranderd worden?

Prof. Dr. P.S. van Koningsveld: Ja, dat is heel moeilijk. Ik denk dat, laten we zeggen uiteindelijk de omstandigheden, dus de sociale, de culturele, de economische en de politieke omstandigheden bepalend zijn, die heel veel invloed hebben op de beeldvorming. En dat dus in een bepaalde periode deze beelden naar voren gehaald worden en in andere perioden laten we zeggen als wij een hele strakke of een hele krappe arbeidsmarkt hebben en er is veel arbeid nodig en er dus minder concurrentie is, en er meer vraag is naar arbeid, dan worden de minderheden op die manier dus niet snel gezien als mensen die de baantjes inpikken. Er is dus een samenhang tussen sociale, economische, culturele, politieke omstandigheden en beeldvorming. En onder bepaalde omstandigheden komt die negatieve beeldvorming naar voren en onder andere omstandigheden raakt ze op de achtergrond. Dus als je die beeldvorming wil bestrijden dan denk ik niet dat het veel helpt eerlijk gezegd. Je moet natuurlijk wel goede informatie verschaffen, dat is belangrijk, maar ik denk niet dat je het daarmee alleen redt, echt niet. Dan zul je dus ook bepaalde wetgeving moeten invoeren en echt bepaalde economische politieke maatregelen moeten nemen. Ik bedoel, zo heeft minister Hirsch Ballin nu geopperd dat hij toch wil kijken en bestuderen wat de mogelijkheden zijn om nieuwe wetgeving in te voeren om herhaling van wat we nou de laatste tijden hebben gehad over de Koran, om dat te voorkomen. Nou ja, daar sta ik volkomen achter. Dat vind ik een belangrijke zaak. Zonder een dergelijke wetgeving denk ik niet dat je het gemakkelijk uitroeit. Dus dat zal strafbaar gesteld moeten worden, daar moeten maatregelen tegen genomen worden en als je dat niet doet dan is dat moeilijk. Het is dus niet zo, laten we zeggen zo gemakkelijk als een kwestie van als ik nou maar goed onderzoek en ik laat zien hoe het werkelijk zit en dat die beeldvorming, die negatieve beeldvorming, onjuist is, dat het dan allemaal beter zal gaan, zo is het helemaal niet. Want die beeldvorming bestaat al eeuwen. Er zijn door de loop der eeuwen ook mensen geweest en ook niet de meest domme, die daar iets aan hebben willen doen, maar dat is hen niet gelukt. Ik

bedoel, kijk naar het antisemitisme, dat is hetzelfde verhaal . Dus het heeft te maken met de sociale, culturele, economische relaties tussen dominante meerderheid en minderheden. En dan krijg je dit soort mechanismen. De hele geschiedenis is niet alleen Europa en de moslims of Europa en de joden. Maar kijk naar de minderheden die dit soort patronen in de hele wereldsgeschiedenis vertonen.

Vraagsteller: Iranist en muntkundige Volker Popp beweert dat de Arabische veldtocht een fabel is. Zijn standpunt is het volgende: het Perzische rijk werd niet veroverd door moslimstrijders vanuit het Arabische schiereiland. Er was een omwenteling van binnenuit, waarbij de Arabische etnische minderheid in het imperium de macht overnam. De steden Mekka en Medina hebben geen rol gespeeld in de islamitische begintijd. De eerste vier kaliefen die vanuit Medina zouden hebben geheerst, hebben volgens hem nooit bestaan. Er is geen archeologisch bewijs en ook op munten komen ze niet voor en ook berusten ze niet op historische feiten. Een van die vragen is natuurlijk: hoe hebben de Arabieren het machtige Perzische Rijk kunnen verslaan? Maar ook wat ik met die bewering stelde: wat vindt u van die bewering? Kunt u dat uitleggen?

Prof. Dr. P.S. van Koningsveld: Daar is dus een bepaalde mode zou je kunnen zeggen, een bepaalde richting, die zich heeft ontwikkeld. Sommige oriëntalisten hebben de naam gekregen van revisionisten. Dit zijn mensen die dus op radicale wijze de vroegere geschiedenis van de Islam willen herzien. En deze mensen stellen zich op het standpunt dat de gehele, ons tot nu toe bekende gegevens over de vroege islamitische geschiedenis, niet alle echt betrouwbaar zijn. En dat is niet alleen deze meneer, er zijn andere namen te noemen en er zou heel veel over kunnen worden gezegd. Maar dat is dus een bepaalde richting die zich eigenlijk heeft ontwikkeld sinds de zeventiger jaren van de vorige eeuw. En die worden door deskundigen aangeduid met revisionisten. Zo zijn er ook Duitsers die zeggen: ja, de Koran is ouder dan de Islam, want hij bevat in feite omgewerkte Christelijke teksten. Er zijn er ook die zeggen: de Koran is jonger dan wij en dit altijd hebben aangenomen. Het is oorspronkelijk in het Syrisch geschreven en er is later een Arabische invloed overheen gegaan. Er zijn allerlei verschillende theorieën. En deze meneer dat is dus de numismaticus (= muntkundige), dat is dus een numismatisch argument. Nou kijk, het eerste punt is dat deze mensen, zoals deze meneer bijvoorbeeld nu met die munten alleen vanuit een bepaald klein deelgebied werken, dan iemand anders die het over de Koran heeft en iemand die iets weet over het Syrisch. Er is bijvoorbeeld een mevrouw die Crown heet, Patricia Crown. Die heeft dan gezegd dat ze alleen zal kijken wat nou de oude Hebreeuwse en de oude Griekse bronnen over de Islam zeggen, enz. En dan krijg je natuurlijk een ander beeld, want dat waren bronnen van heel ver weg. Dan krijg je natuurlijk een heel ander beeld dan van de bronnen die van dichtbij afkomstig waren. Wat ik gek vind van deze mensen, is dat zij eigenlijk de problematiek nooit ten principale over de gehele linie bespreken. We hebben het niet alleen over de vroegere geschiedenis van de Islam en de Koran. De Koran hebben we niet alleen of bepaalde gedeelten van de Ahadith, die dan volgens vele geleerden dus tot de vroegste tijd teruggaan, niet alle gedeelten, maar sommige gedeelten. Maar we hebben nog veel meer. We hebben bijvoorbeeld, de oud Arabische poëzie die dus gedeeltelijk van voor de tijd van de Islam afkomstig is. Maar we hebben bijvoorbeeld ook dichters. Ik noem bijvoorbeeld een van de dichters, Hassan ibn Thaabit, dichter van de Profeet. Die heeft niet alleen geleefd tijdens Mohammed. Maar nadat Mohammed is gestorven, heeft hij nog iets van 25 jaar geleefd en zijn Diwan, zijn Arabische gedichtenbundel is bewaard gebleven. Die is overgeleverd, die is op een gegeven moment bijeengebracht, laten we zeggen een tekst die zelfstandig staat ten opzichte van de Koran, ten opzichte van de Sunnah. Zo heb je nog veel meer andere teksten. Er zijn gedateerde documenten op papyrus die al uit de twintiger jaren van de Hijra zijn. Dat zijn de oudste gedateerde documenten die we dus over hebben. Als je die zaak laten we zeggen echt wetenschappelijk gaat bekijken, is er ook wel het een en ander aan archeologische gegevens. Ook al het een en ander is er in de verschillende Arabische landen, niet zoveel misschien, laten we zeggen, als in Italië en Griekenland, en in Europa, Egypte, waar toch wel het een en ander aan archeologie gedaan. Nou, laten we zeggen dat het een volstrekt onwetenschappelijk betoog is.

Voor wat betreft die munten, als je de verspreiding van de verovering van de gebieden volgt, weten wij uit de bronnen dat de administratie en het bestuur van die landen het gewoon overgenomen hebben zoals het was. Ik bedoel als de Nederlanders Nederlands-Indië hebben bezet, hebben ze precies hetzelfde gedaan. Ze zijn begonnen om de bestuursinfrastructuur zoals ze die aantreffen intact te laten en daarmee dus afspraken te maken. Geleidelijk aan is dat gearabiseerd en geïslamiseerd, dat is logisch. Dan krijg je eerst de tweetalige munten en uiteindelijk krijg je dan alleen uitsluitend Arabische munten. Dus dat is een proces dat duurt. De Amerikanen hebben Irak bezet, dat heeft zeker ruim twee jaar geduurd. Dan zitten we dus in de eenentwintigste eeuw en dan spreken we over het leger van Amerika. Het heeft twee jaar geduurd voordat die Amerikanen in staat waren om de bankbiljetten met de kroning van Saddam Hussein erop, om die volledig weg te werken. Laat staan dat we hier over de 7de eeuw spreken! Het is dus inderdaad zo dat die munten uit de eerste tijd nog met specifiek islamitische symbolen zijn. Dat duurt dus een tijdje. Op een gegeven moment krijg je dus op oud Sassanidische munten een Arabisch opschrift. Op Latijnse munten uit Spanje is ook een Arabisch opschrift. Dus dat wordt tweetalig. En vervolgens onder kalief Abd al-Malik, als jullie dat iets zegt, dat is dus een Omajjadisch kalief, dan wordt de hele zaak gearabiseerd. Je moet natuurlijk de geschiedenis op een plausibele manier interpreteren. Het zou idioot zijn, als bij wijze van spreken, Omar een verdrag sluit met Jeruzalem en laten we zeggen dat ineens die hele administratie veranderd is. Die munten zijn een onderdeel van de staatsadministratie, vergeet dat niet. Dus de ambtenaren die Christenen in het oude Byzantijnse Rijk waren, schreven Grieks, die bleven natuurlijk gewoon in dienst. Het hele systeem bleef intact. En het is pas langzaam maar zeker dat die ambtenaren dus geïslamiseerd werden. De Arabische taal begint zich meer te verspreiden. En dan heb je de voorwaarde en dan zitten we ongeveer in het jaar 60 na Hijra. Dan krijg je dus ook dat die rotskoepel moskee gebouwd wordt in Jeruzalem en daar verschijnen ook citaten uit de Koran op die rotskoepel moskee. Dus dat laat zien dat die Koran er gewoon is en er altijd is geweest. Maar het betekent dus niet dat die meteen al op inscripties zichtbaar zijn. Dus je moet de geschiedenis over de hele linie bekijken.

Ik bedoel zo'n tekst als een Diwan van Hassan ibn Thaabit staat los van de Koran. Dat zijn dus onafhankelijke bronnen ten opzichte van elkaar die je dus met elkaar mag vergelijken en waaruit je dus kritischer wetenschappelijk verantwoorde gevolgtrekkingen kunt maken. Zoals bijvoorbeeld Ka'b ibn Zuhair die ook een dichter was die de (...) van de mantel heeft geschreven. Zijn werken zijn ook overgeleverd. Ook de werken die hij tegen Mohammed heeft geschreven, zijn overgeleverd. In het begin was hij iemand die echt kritisch was. Hij heeft satirische gedichten geschreven en daarna is hij tot de islam overgegaan en heeft hij dus lofdichten geschreven. Die werken zijn dus gewoon overgeleverd. Wij hebben ook hele gedetailleerde beschrijvingen van bijvoorbeeld de geografie van Medina. Dus niet alleen, laten we zeggen, de geografie van het gebied, maar ook over de exacte locaties van al die verschillende fortificaties die daar waren. Daar hebben ze in de huidige tijd op grond van de bronnen daarvan, heel nauwkeurige kaarten gemaakt. Die gebruiken wij ook in het onderwijs, zodat je precies kunt laten zien dat daar de Slag van Badr is geweest. Daar is die beroemde begraafplaats geweest. Waar natuurlijk niet Mohammed zelf, maar zovelen van de Sahaba zijn begraven. En die dan later natuurlijk door de Wahabieten zoals jullie waarschijnlijk weten op een gegeven moment, laten we zeggen, het voorwerp zijn geworden van allerlei vernietigingsacties. Omdat daar natuurlijk ook allerlei belangrijke figuren uit de geschiedenis van de Islam begraven waren, die dus verering kregen door middel van grafbezoek. Maar dat was een begraafplaats. Er zijn zelfs historici die hebben inscripties van die graven in hun werk geciteerd. Die gingen naar die beroemde begraafplaats in Medina. Ze gingen daar naar die Sahaba en van bepaalde belangrijke heiligen en geleerden die daar begraven lagen, gaven ze precies de tekst van hun grafsteen. Ik bedoel als je de bronnen kent en als je met de gegevens vertrouwt bent, dan is dat gewoon ridicuul, daar kun je echt geen waarde aan hechten. Ik accepteer bijvoorbeeld ook niet dat wanneer er wel eens een student komt en zegt dat er een mevrouw x of meneer y uit die richting komt of we die uit kunnen nodigen om een verhaal te laten doen? Dan zeg ik: nee dat doe ik niet. Iedereen die serieus wetenschap beoefent, is bij mij welkom. Maar dat wordt gewoon (...). Als je goed kijkt naar wat die mensen willen, dan zie je

ook dikwijls dat er soms een politieke agenda achter zit. Dus dat is géén zuivere wetenschap. Kijk, zuivere wetenschap heeft geen politieke agenda!

Vraagsteller: Ibn Warraq, die directeur was van het Instituut voor Secularisatie van de Samenleving beweert het volgende: Westerse islamologen interpreteren de koran met behulp van commentaren van Arabische theologen waardoor ze in een cirkel blijven ronddraaien. Vindt u de interpretatie van de Heilige Koran met behulp van de commentaren van Arabische theologen voldoende?

Prof. Dr. P.S. van Koningsveld: Kijk, zoals u deze uitspraak citeert, denk ik dat die Ibn Warraq een erg agressieve atheïst is. Dus het is niet gewoon iemand die zegt nou ja, oké, ik ben agnosticus, ik geloof het niet. Hij is echt een soort zendeling van het atheïsme. Hij wil anderen ook tot het atheïsme bekeren. Dus ja, hierin vind ik ook een overdreven uitspraak. Als je naar de Encyclopedia of the Quran kijkt, dat is zo'n groot werk dat het afgelopen jaar hier in Leiden bij Brill is gepubliceerd. Daar zie je dus hoe oriëntalisten met de Koran bezig zijn. Als je dat dus wil weten dan ga je naar dat boek en dan van daaruit kun je naar die hele bibliotheek die ze geschreven hebben toekomen. Die oriëntalisten houden zich niet alleen bezig met de theologische commentaren van islamitische schrijvers op de Koran, ter vergelijking met duizend en een andere dingen zoals dus de Bijbelse geleerden dat ook doen. Ze trekken bijvoorbeeld vergelijkingen met de godsdienstgeschiedenis van het nabije oosten. Ik noem maar iets als de Salat-ul-Istisqa, dat is de Salaat waarin om regen wordt gevraagd, nou dan gaan die oriëntalisten zich afvragen, wat dan normaal is, of zoiets dan ook in de godsdienstige tradities bestond rondom de Islam in het oude nabije oosten? Komt het bijvoorbeeld voor in de bijbel? Kenden de Babyloniërs het al en de Assyriërs? Dat zijn allemaal vragen uit de vergelijkende godsdienstige geschiedenis die aan de orde komen. Het is bijvoorbeeld opvallend dat de Salat-ul-Istisqa altijd in open ruimte moet worden verricht. Dus in de open lucht. Nou dat zien we dus bijvoorbeeld ook in de Bijbel. Het heet geen Salat-ul-Istisqa, dat wordt in het Hebreeuws natuurlijk anders genoemd. Maar het is precies hetzelfde en komt daar voor, en het is ook in de open lucht. En zo zijn daar, laten we zeggen, meerdere vergelijkbare godsdienstige tradities. Zo is er een heleboel uit de Koran en ook een heleboel uit de Sunnah dat historisch in de bredere context van de cultuur en godsdienstgeschiedenis van het oude nabije oosten wordt bestudeerd. Niet alleen op grond van het theologische commentaar van de moslim geleerden. Dus het is niet juist wat die Ibn Warraq zegt. Als daar bijvoorbeeld, ik noem maar eens even iets, er is bijvoorbeeld in de Koran sprake van allerlei begrippen die wij ook uit een latere Islamgeschiedenis kennen. Er is dus, bijvoorbeeld, het begrip Islam dat in de Koran voorkomt. In de Koran is het begrip Islam nog niet de naam van de godsdienst geworden, Het is een concept, het is een theologisch concept. Goed, daar zouden we over kunnen vragen wat dat precies betekent? Nou de oriëntalisten die gaan zich afvragen: bestond dat concept al in de Arabische bronnen van vóór de islam, dus uit de tijd van de Jahiliyya? Dus dan krijg je onderzoek in de oud Arabische poëzie naar het voorkomen of in de oud Arabische inscripties, in de zuid Arabische inscripties en dan blijkt dus dat die stam wel degelijk voorkwam. En dat die een bepaalde betekenis heeft gehad, die samenhangen met het monotheïsme. Dus dan kun je ook een historische achtergrond proberen te schetsen, dus hoe dat begrip dus uiteindelijk geworden is en wat het geworden is. Ja die Ibn Warraq doet een beetje meewarig over die oriëntalisten, maar ik ben zo vrij om te zeggen dat die mensen die zich zo opstellen meestal weinig kennis hebben van de materie waar ze het over hebben. Want zouden zij, laat me zeggen, echt serieus studie hebben gemaakt van de encyclopedie op de Koran en dus zien wat er allemaal gedaan is, dan zouden ze daarmee, en ik zeg niet dat het niet goed is wat ze allemaal gedaan hebben, helemaal niet, die oriëntalisten zouden dan voldoende kritisch moeten zijn om elkaar ook steeds weer te corrigeren, dat hoort bij de wetenschap. Trouwens hij heeft het over de oriëntalisten. Als je naar de encyclopedie op de Koran kijkt en je kijkt naar de namen van de auteurs van die artikelen dan zijn er evenveel Europese namen als islamitische namen. Dus tegenwoordig heb ik hier mijn medewerkers die voor de helft mensen van een islamitische achtergrond zijn. Ik ben dat zelf niet, mijn medewerkers wel. Dat speelt geen essentiële rol in de beoefening van de wetenschap. Wat belangrijk is, is de wetenschappelijke methode. Dat is

waar het om gaat. Dus niet het geloof of het ongeloof. Kijk, ik mag misschien wel ongelovig zijn, maar als ik natuurlijk naar deze meneer kijk, dan is het even kwalijk als ik bij wijze van spreken een heel dogmatische moslim ben en ik ga zeggen: het kan alleen maar zo zijn, precies hetzelfde.

Vraagsteller: En wat is dan uw standpunt over de interpretatie van de Heilige Koran?

Prof. Dr. P.S. van Koningsveld: Zo in z'n algemeenheid?

Vraagsteller: Ja

Prof. Dr. P.S. van Koningsveld: Ja dat is heel moeilijk om dat te zeggen. Ja... Ja dat is niet zo gemakkelijk. Wat bedoel je precies te vragen met die vraag?

Vraagsteller: Hoe kan men de Koran beter interpreteren? Heel veel verschillende oriëntalisten ook bijvoorbeeld Ibn Warraq?

Prof. Dr. P.S. van Koningsveld: Ibn Warraq is geen oriëntalist, is geen wetenschapper.

Vraagsteller: Maar hoe denkt u en wat is de beste manier om de koran te interpreteren? Hoe kunnen we die teksten begrijpen naar deze tijd?

Prof. Dr. P.S. van Koningsveld: Ja, naar deze tijd, dat is een normatieve theologische vraag die u stelt.

Vraagsteller: Want sommigen zeggen: het is niet toepasbaar, sommigen zeggen het is toepasbaar voor alle tijden. Wij zijn benieuwd naar uw mening?

Prof. Dr. P.S. van Koningsveld: Ja, kijk ik ben geen islamitische goeroe, dus ik kan die vraag eigenlijk niet beantwoorden, maar wat ik dan wel kan doen, is dat ik vertel wat al de verschillende visies zijn op die interpretatie van de Koran. Kijk sommige dwaze fanatieke verblinde jongeren die daar dan een bepaalde oproep tot geweld in lezen, ja laten we zeggen, die lijden duidelijk aan een bepaalde vorm van godsdienstwaanzin zou ik haast zeggen, een soort blik van vernauwing, dat is dus een hele ernstige zaak natuurlijk.

Vraagsteller: Wordt misbruik van gemaakt hé?

Prof. Dr. P.S. van Koningsveld: Ja, daar zit dus duidelijk een element van gebrek aan vorming en kennis in. Ik heb erg gepleit voor de invoering van een wetenschappelijke academische opleiding in de islamitische theologie en die is er ook gekomen. Die is hier nu aan deze faculteit. Ik geloof dat er geen beter medicijn is tegen dit soort obscurantisme dan juist een goede grondige wetenschappelijke studie. Dus, ik geloof in het belang van een kader dat echt goed grondig wetenschappelijk is opgeleid en dat dan een hele belangrijke rol kan spelen in de bestrijding van obscurantisme. Maar goed, daarmee heb ik uw vraag niet beantwoord. Kijk Mahmood Taha, uit Soedan, dat is iemand die in de vorige eeuw geëxecuteerd is geworden vanwege zijn inzichten en die nu in de huidige tijd een heel belangrijke naam onder intellectuelen een hele belangrijke figuur is die bestudeerd wordt en wiens inzicht ook voor de ontwikkeling van de Fiqh in de hedendaags Islam belangrijk is. Die heeft gezegd in een boek, dat heet: de tweede boodschap van de Islam. Die heeft gezegd dat de basisboodschap van de Islam in de Mekkaanse periode van de Koran ligt. In de Medinensische periode van de Koran, dat is dus echt een normatieve hermeneutische interpretatie. Gewoon een hermeneutisch kader. Hij zegt toen dat de Profeet naar Medina ging en zich moest bezighouden met dagelijkse zaken. Hij kon daarbij natuurlijk niet in alle opzichten voorbijgaan aan de maatschappelijke realiteit. Hij wilde wel bepaalde dingen hervormen, maar de ruimte was beperkt. De slavernij heeft hij bijvoorbeeld niet afgeschaft, polygamie ook niet. Maar de maatregelen die hij heeft genomen

die neigen in een richting die in de huidige tijd verder moet worden ontwikkeld. En dan betekent dat de afschaffing van de slavernij ongeveer zijn beslag heeft gekregen vanaf het begin van de negentiende eeuw. De afschaffing van polygamie, de afschaffing van Jihad, nou daar is Ahmadiyya al veel eerder mee gekomen, enz. Dus de Medinensische sociale maatregelen van de Koran zijn tijdgebonden. Die zijn alleen naar de geest, naar de strekking zijn ze eeuwig. Dus die moeten in ieder tijdperk actueel zijn, dat is zijn visie. Als je nu kijkt naar waar die Europese raad mee bezig is, die Europese raad van fatwa's. En die ontwikkelt in feite een soort Fiqh die goed spoort met de secularistische samenleving, zoals de Nederlandse en Europese samenlevingen die in feite bezig zijn om dat model van Mahmood Taha te realiseren. Dus de Islam, daar wordt weinig aandacht aan besteed. Ik bedoel dat de kranten vol staan met andere dingen, maar daar is een onderstroom in de Islam die zich aan het vernieuwen is en dat gaat via dat model van die Mahmood Taha. Dus ja, zo zijn er verschillende modellen in de interpretatie van de Koran die dus met elkaar concurreren. Ik denk dus dat het model van Taha en laten we zeggen ook andere, modellen voorstellen die daar op lijken. In feite, wat de Ahmadiyya heeft gedaan, dat heeft ook een bepaalde verwantschap. Dat dat toch de weg zal zijn waar langs de vernieuwing in de Islam zich zal voltrekken. Persoonlijk ben ik een wetenschappelijke waarnemer van al deze processen. Het is mijn taak om ze te bestuderen, om er over te doceren. Maar, ik ben dus zelf niet, laten we zeggen iemand die dus elke vrijdag een Khutba (=Vrijdagpreek) houdt.

Vraagsteller: De volgende vraag: Mohammeds biografieën lijken vooral bedoeld om passages in de Koran van hun context te voorzien en zijn daarom onbetrouwbaar. Alleen met behulp van de suspecte biografieën valt aan te tonen (dat de Koran toespelingen bevat op het traditionele verhaal). Maar zonder kennis van de biografieën vind je het orthodoxe verhaal niet of nauwelijks terug in de Koran en als klap op de vuurpijl staat zelfs de tekst van de Koran volgens de dissidenten niet vast. Een vraag: hoe denkt u over de betrouwbaarheid van de tekst van de Koran, zijn kenmerkende leerstellingen en waarheden?

Prof. Dr. P.S. van Koningsveld: ‘‘Zijn kenmerkende leerstellingen’’, niet ‘‘zijn’’ als bezittelijk voornaamwoord, hé?

Vraagstellers: Ja, dat klopt

Prof. Dr. P.S. van Koningsveld: Ja, dit heeft ook te maken met die revisionisten. Ja dat zijn verschillende vragen. Ten eerste, het is natuurlijk zo dat ik niet weet hoeveel jullie gestudeerd hebben in de geschiedenis van de teksten van de Koran. Maar de oude bronnen vertellen heel duidelijk hoe het precies is gegaan. En het komt hierop neer dat op een gegeven moment Osman, dus de derde Kalief, de tekst door een redactiecomité heeft vast laten stellen, en hij heeft toen opdracht gegeven dat alle andere Moeshafs moesten worden verbrand. Dat zegt ook de overlevering. Waarom? Hij wilde namelijk door het scheppen van een uniforme Korantekst voorkomen dat er een ontwikkeling zou ontstaan zoals de bronnen zeggen, van zoals je dat ook ziet bijvoorbeeld in het Christendom, waarbij dus een uiteenlopende tekst is ontstaan. Dat is wat de bronnen vertellen. De bronnen vertellen ons ook dat niet iedereen die een dergelijk Moeshaf bezat die Moeshaf ook werkelijk heeft ingeleverd. Met andere woorden, er zijn dus Moeshafs bewaard gebleven met afwijkende tekstlezingen van de Koran. Zoals bijvoorbeeld van Ibn Masood, en van anderen. Later zijn er geleerden gekomen die die Moeshafs hebben bestudeerd, en zij hebben ook vergelijkingen gemaakt met de Moeshafs van Uthman. Ze hebben daar ook over geschreven wat de overeenkomsten en wat de verschillen waren. Daarvan hebben wij ook bronnen. Ik doceer dat elk jaar aan de studenten als ik college geef over de Koran en Ahadith. Dan laat ik dat zien. Er is een boek dat heet Kitab-al-Masahif. Dit betekent het boek van de Moeshafs. Dat zijn de Korancollecties. Dat zijn de afwijkende Korancollecties. De meeste moslims weten dat niet. Maar kijk naar de Moeshaf van Uthman, de normatieve moeshaf en daarbinnen ook volgens een bepaalde leestradietie, een bepaalde Qirah. Dus er zijn verschillende leestradieties. Een leestradietie is dat bepaalde woorden in deze traditie anders kunnen worden ge vocaliseerd dan in andere tradities. Er zijn dus leestradieties binnen de

Moeshaf van Uthman. Dus laten we zeggen, in de Marokkaanse moskee leest men volgens Warsh en in een Turkse moskee leest men volgens Hafs. Er zijn dus ook imams, echt hele knappe imams, die kunnen de Koran uit het hoofd citeren volgens de zeven verschillende leestradiities. Dus dat zijn allemaal ook aanvaarde verschijnselen binnen de islamitische traditie. Wat minder mensen weten, is dat de Mufassiroen, dus de koran exegeten, hebben gediscussieerd over de vraag van wat zij nu kunnen doen met de gegevens die zij hebben van de afwijkende Moeshafs? Mogen zij die gebruiken voor de Tafsir? En je ziet dus dat die Moefassiroen, de een doet het meer dan de ander, in principe toestaan dat afwijkende lezingen uit de andere Moeshafs worden aangevoerd voor de discussie over Tafsier. Niet voor de recitatie van de Koran, begrijp je, als ritueel, dat mag niet. In de moskee, dat moet één zijn, maar in het geleerde discours waar gediscussieerd wordt van hoe zit het nou? Wat wordt er nou precies mee bedoeld? Daar gaat men dus parallel citeren uit die andere Moeshafs. Dus dat is de vraag. Als je een keer op wetenschappelijk niveau bezig bent met de bestudering van de Koran, dan is de realiteit van de Koran veel complexer, veel complexer dan, laten we zeggen op het niveau van de gemiddelde moskeeganger. Of ook op het niveau van, ik bedoel bijvoorbeeld meneer Wilders, die heeft nooit van de zeven Qirat gehoord, echt niet, zeker weten hoor. Dus dat is punt een. Het tweede is dat dat geen reden is, voor zover ik weet, om te veronderstellen en dit is de opvatting die ook in de oriëntalistiek de heersende was en is, nou ja al sinds het begin van de 19de eeuw, zolang als mensen zich ermee bezig hebben gehouden dat de tekst van de Koran zoals we die hebben zoals in de Moeshaf van Uthman, niet historisch gezien, authentiek en betrouwbaar zou zijn. Dus die tekst biedt heel veel moeilijkheden, het is een heel gecompliceerde tekst. Nou, dat hoeft ik u, neem ik aan, niet uit te leggen. Het is ook een heel bijzondere tekst, laten we zeggen zeker voor een buitenstaander die helemaal geen affiniteit heeft met die traditie, kan dat een hele vreemde ervaring zijn om een dergelijke tekst te lezen, zo van ja waar gaat dit allemaal over. Wat men niet ziet is dat die tekst primair fungeert binnen een religieuze context als een gereciteerde heilige tekst. Dus dat is natuurlijk een ervaring die een buitenstaander niet heeft, daarvoor moet je diep zijn binnengetroden of je moet zelf tot die traditie behoren. Of je moet als buitenstaander diepgaand van die traditie een studie hebben gemaakt. En wel zo diepgaand dat je dus laten we zeggen, dat je dit ook allemaal kent. (...), dus het is een hele moeilijke tekst, er wordt enorm gedebatteerd over de betekenissen van de verschillende teksten, over de chronologie van de teksten waarin het is geopenbaard. Dat heeft natuurlijk te maken met wat eventueel later komt en het eerdere kan vervangen enz. Maar wat is verder uw vraag?

Vraagsteller: Ja dat was een beetje zo wat die dissidenten hebben gezegd. Vandaar dat ik deze vraag heb gesteld.

Prof. Dr. P.S. van Koningsveld: Welke studenten hebben dat gezegd?

Vraagsteller: Er staat zelfs dat ze aan het twijfelen waren aan de tekst van de Koran?

Prof. Dr. P.S. van Koningsveld: Wie twijfelt eraan? Studenten?

Vraagsteller: Dissidenten, deze vraag hebben we gehaald uit een bepaalde artikel in Trouw. Dus we hebben daarover losse vragen aan u gesteld.

Prof. Dr. P.S. van Koningsveld: Ja kijk, er zijn mensen die betrokken zijn geweest bij de reparatie en restauratie van al die oude Koranteksten die in die grote moskee in Sanaa in Jemen gevonden zijn. Die hebben gezegd: ja er staan allemaal afwijkende tekstlezingen in. Dat was een knaller in die tijd. Daar stonden de kranten vol van. Nou, ik kan u verzekeren tot de dag van vandaag, dat ik geen enkele wetenschappelijke publicatie heb gelezen waaruit dat bewezen wordt. Het is allemaal echt humbug. Dat is gewoon niet waar. Zou het wel waar zijn, nou ja dan zou dit een enorme discussie met zich meebrengen, het is gewoon niet zo. Dus dat zijn suggesties, ja laten we zeggen, men wil belangrijk doen, men wil aandacht trekken. Het is net als die man met die munten. Ik bedoel daar zit een heleboel aandachttrekkerij in van

tweederangs geleerden, het zijn meestal mensen, echt waar, die niet gepromoveerd zijn of die mislukt zijn als wetenschapper, die zich wenden tot dit soort uitspraken. Maar serieuze geleerden die hoort u dit soort dingen nooit zeggen. Echt niet. Echt niet.

Vraagsteller: De Duitse islamoloog Christopher Luxemburg heeft Koranonderzoek gedaan en komt tot de conclusie dat in de Koran sporen zijn van een ander taal dan het Arabisch, namelijk het Aramees. Zijn stelling is: Aramees is 1500 jaar geleden de cultuurtaal van het Midden-Oosten. De Koran is een eenzame tekst, een geloofsdogma voor orthodoxe moslims, en veel passages kunnen worden opgehelderd via het Aramees. Wat is uw mening?

Prof. Dr. P.S. van Koningsveld: Nou ja, kijk, dat wordt een heel technische discussie. Maar laten we dit zeggen, dat een van de gezaghebbendste geleerde zoals bijvoorbeeld Federico Corriente uit Spanje, die dit echt als humbug als charlatanerie van de hand hebben gewezen als het gaat om de Semitische vergelijkende taalwetenschap. Wij weten wel dat er bepaalde woorden in het Arabisch zijn, ook in het religieuze vocabularium van de Koran, die bepaalde parallellen vertonen in het Aramees. Dat is algemeen bekend en dat wordt ook door de Korangeleerden zelf naar voren gebracht. Dus daar liggen zeker raakvlakken tussen de Koran en zijn Umwelt (=omgeving), dus de wereld rondom de Koran, maar dat hier sprake zou zijn geweest, want dat is zijn stelling, van een oorspronkelijke Syrisch Aramese tekst die dan eigenlijk langzaam maar zeker, laten we zeggen, geen klinkers en geen diakritische tekens schreven in die Semitische talen gaf daardoor aanleiding tot een grote malaise. En daardoor kon je ook alle kanten uit. Kijk, jullie stellen me nu al deze vragen, maar je zou ook naar een historicus van het Christendom kunnen gaan. Er zijn namelijk ook allerlei boeken geschreven over het Christendom. Je had bijvoorbeeld een figuur die heette Van den Bergh Eysinga. Die heeft gezegd: Jezus heeft nooit bestaan, kijk die oude Kaliefen hebben ook niet bestaan. Dat verschijnsel van dat revisionisme, dat doet zich overal voor. Dus dat is niet alleen specifiek bij de Islam. Maar dat heb je ook elders, laten we zeggen, dat ik eens een keer een boek heb gelezen van een Arabische schrijver, een Arabische nationalist die zei, ja kijk, die Shakespeare die is eigenlijk een Arabier. Hij heette Shaikh Zubair, Shakespeare. Dit heeft met wetenschap echt niets te maken. Hetzelfde geldt voor die meneer Luxemburg. Wat opvallend is, kijk dat is niet dat mensen zoals Luxemburg bestaan, dat is van alle tijden. Maar dat er in het huidige klimaat zoveel aandacht aan die mensen worden besteed. Dus Trouw komt met een hele serie artikelen waarin al dat soort mensen aan het woord komt. Ze hebben met mijn collega professor Abu Zaid een interview gehad. En ze hebben hem gevraagd wat hij nou daarvan vindt en hij heeft zijn mening gegeven en Abu Zaid en ik zijn het in dit opzicht in hele grote lijnen eens. Dus hij heeft vanuit zijn eigen achtergrond natuurlijk zijn visie, maar het komt op hetzelfde neer. Maar zij hebben het niet gepubliceerd, helemaal niet gepubliceerd. Dus ik vind eigenlijk de aandacht die aan dit soort dingen geschonken wordt opvallender en vraagt meer om een verklaring. Ik heb wel eens aan mijn vrouw gevraagd of ze wil dat ik miljonair wordt? Zullen we miljonair worden? Ja, dat lijkt me wel aardig. Nou dan schrijf ik morgen gewoon een heel scherp boek tegen de Islam. En dan ben je het over een paar maanden. Daar is gewoon de markt voor op het ogenblik. Dat vraagt meer voor een verklaring. Dit soort onderstromen heb je altijd gehad, maar nu in de pers, als je dit in de krant zet, dan verkoopt je krant gewoon beter.

Nog een vraag: Sjiieten hebben oudere papieren dan Soennieten. En dan zegt hij rechtgeleide kaliefen zijn moslimverzinsels?

Prof. Dr. P.S. van Koningsveld: Nou, Sjiieten, oudere papieren dan Soennieten, ja kijk. Wie heeft dat gezegd?

Vraagsteller: Het stond ook in één van die artikelen. Het stond zelfs aan de kop nog.

Prof. Dr. P.S. van Koningsveld: Ja, maar ik bedoel, Ali, ook de sjiieten erkennen dat Ali de vierde kalief is. Het is na Uthman. Natuurlijk, er is een heleboel gestreden en de Sjiieten hadden eigenlijk gewild dat Ali de Profeet direct zou moeten opvolgen. Maar zij ontkennen niet, dat het niet is gebeurd. Zij weten dat het niet is gebeurd. Zij weten dat eerst Abu Bakr is gekomen en vervolgens Omar en dan Uthman. En dan zijn ze er niet gelukkig mee. Maar zij weten wel degelijk dat het zo is en zij ontkennen het ook niet. Wat is nou eerder gekomen als je dat op een theologische manier gaat interpreteren en dan zeggen dat de Profeet eigenlijk altijd heeft gewild dat Ali hem opvolgde, dus dat was eigenlijk vanaf het begin al in deze richting. Ja, dan kun je zeggen dat ze eerder waren, maar dat je het historisch gezien niet zo vindt. Historisch niet nee.

Vraagsteller: Dan heb ik nog twee korte vragen. Eerste vraag: Ahmadiyya Moslim Gemeenschap beweert dat de Beloofde Messias die terug zal komen, dat hij al is gekomen in de geest en kracht van Hazrat Mirza Ghulam Ahmad (vrede zij met hem). En het is een organisatie van ongeveer 200 miljoen leden wereldwijd. Dit is ook bekend. Alleen de vraag is, hoe komt het dat de Christenen en de Moslims en de Joden hem niet hebben geaccepteerd?

Prof. Dr. P.S. van Koningsveld: Christenen en Moslims en Joden.

Vraagsteller: Drie belangrijke bevolkingsgroepen.

Prof. Dr. P.S. van Koningsveld: In Indonesië verboden.

Vraagsteller: Dat willen ze verbieden, en in Pakistan is het al verboden.

Prof. Dr. P.S. van Koningsveld: Ja, in Pakistan is het verboden, Maleisië geloof ik ook als ik me niet vergis. In Indonesië is het nu verboden, bevroren geloof ik hé.

Vraagsteller: Saudi-Arabië ook.

Prof. Dr. P.S. van Koningsveld: Saudi-Arabië natuurlijk ja. Ja hoe komt dat, hoe komt dat...Ja, kijk, ik denk dat het een vraag is, daar kun je niet met één reden op antwoorden. Er is geen monocausale verklaring voor die vraag.

Vraagsteller: Omdat hij bijvoorbeeld bepaalde beweringen heeft gedaan. Dat Jezus, de zoon van Maria (vrede zij met hem) de kruisiging heeft overleefd en dat hij toen geëmigreerd was naar andere landen. Naar die overige tien stammen. Uiteindelijk is hij op 120 jarige leeftijd gestorven en in Kashmir begraven. En waarom deze vraag is gesteld, dat komt omdat hij dit ook bekend heeft gemaakt in zijn boeken. Waarom willen Christenen, Joden en Moslims daar geen aandacht aan schenken? Waarom willen ze het niet accepteren?

Prof. Dr. P.S. van Koningsveld: Nou, ik denk over het algemeen dat het beeld van Ahmadiyya hier in Nederland niet erg negatief is onder de brede bevolking en dan bedoel ik met name de niet-Moslim bevolking voor zover zij iets van de Ahmadiyya weten. Maar kijk, dat de Ahmadiyya dus tegen de Djihaad is, dat is een belangrijk wapenfeit hé. Over het algemeen wordt dat gezien als een heel belangrijk feit. Ik denk zelfs ook wel dat de relatie tussen de Ahmadiyya, de Nederlanders, de Europeanen over het algemeen niet slecht is,. Dat heeft natuurlijk ook te maken met de voorgeschiedenis, en die voorgeschiedenis is natuurlijk veel langer. Ook bijvoorbeeld in Nederlands-Indië natuurlijk en dan denk ik ook aan Suriname. Kijk, daar waar het mis is gegaan in Suriname bijvoorbeeld, dat is volgens mij na de Nederlandse tijd gebeurd als ik de geschiedenis goed ken. En ik denk ook dat ik in ieder geval zelf daar ook heel erg scherp op heb gelet dat in dit soort ontwikkelingen, je niks kunt uitsluiten. Ik hoop dat het niet is gebeurd, maar van verbod en uitsluiting dat past eigenlijk niet in de Europese context, vind ik persoonlijk, dus binnen ons wettelijk systeem. Dus dat zou niet moeten gebeuren. Maar ja waarom? Nou ik stel mijn studenten altijd een niet-vraag: kijk, waarom vraag je nou niet waarom iets wel is gebeurd om te verklaren waarom iets niet is gebeurd? Ja waarom is de Derde

Wereldoorlog nog niet uitgebroken? Dat vind ik zo moeilijk, dat vraagt mij iets wat wel is gebeurd en dat. Dus er zijn natuurlijk toch ook wel bekerings tot de Ahmadiyya van westerlingen dat komt wel voor. Ja ik zou zeggen je moet wel even geduld hebben.

Vraagsteller: Dan heb ik een laatste vraag. Hoe denkt u dat we met zijn allen onze samenleving kunnen verbeteren? Dus inclusief verschillende religieuze groeperingen. Hoe kunnen we samen een betere samenleving krijgen, zodat iedereen uiteindelijk naar die vrede streeft. Hoe kunnen we dat realiseren?

Prof. Dr. P.S. van Koningsveld: Nou, door de nadruk te leggen, dus heel sterk nadruk te leggen op het gemeenschappelijke en minder nadruk te leggen op hetgeen ons verdeelt. En daar heb ik op dit terrein altijd voor gepleit, dus alle relevante wetgeving moet heel streng worden nageleefd en ook toegepast. Dus non-discriminatie en dergelijke, dat moet heel streng worden gedaan. Ik heb daar dan ook verschillende artikelen over geschreven wat het onderwijs op dit gebied kan doen. Ik geloof dat het erg belangrijk is, dat het erg belangrijk is, dat onderwijs aan de kinderen, niet zozeer door onderwijs in al die verschillende godsdiensten. Kijk die kinderen worden natuurlijk geen professor in al die verschillende godsdiensten, dat kan niet, maar wel dat die kinderen weleens een bepaalde kijk op de samenleving krijgen, en op de godsdienst en de pluriformiteit van de samenleving in hun school moet krijgen, en waardoor die pluriformiteit en waardoor onze samenleving nu wordt gekenmerkt. En dit is een feit dat onlosmakelijk nauw met onze samenleving is verbonden. Dat dat hechter word verankerd. Dus laten we zeggen, veel meer nadruk op het gemeenschappelijke dan op datgene wat ons juist verdeelt. Daarom zou ik bijvoorbeeld geen voorstander zijn van het houden van discussies zoals je in Engeland hebt gehad als het gaat om de toepassing van de Sharia bijvoorbeeld. Kijk dat lijkt mij dus echt heel erg fout. Wij hebben hier een burgerlijk recht als het bijvoorbeeld gaat om de familie enz. En dat geldt voor iedereen en dat moet ook zo zijn. Als we daar verschillen krijgen, dan krijgen we dus een samenleving die dus al pluriform is en dat die religieuze pluriformiteit dan een hele belangrijke sociale dimensie krijgt. Dat zo zelfs misschien dat de mensen intern een eigen rechtspraak gaan hebben en in bepaalde wijken gaan wonen. Die kant moeten we zeker niet uit. Dus dat gemeenschappelijke, dus het secularistische van onze samenleving is volgens mij van essentiële betekenis. Godsdienst, dat kan, dat is hier vrij, maar dat kan alleen vrij zijn voor zover het de eenheid van de maatschappij niet verstoort. Dat betekent dus op het gebied van het recht, daar zijn we niet godsdienstig. We zijn graag godsdienstig op het terrein van het geloof en van de eredienst en dat soort dingen en de begrafenis en huwelijken, en al die dingen, huwelijksinzegening, maar niet op het gebied van het recht. En dat moet vind ik, met meer overtuiging worden uitgedragen.

Vraagsteller: Bedankt voor uw tijd !

Prof. Dr. P.S. van Koningsveld: Graag gedaan !